

Передплата

до «РУСАНА» — місячно:
в Австрії:
за члн рік . . . 30 кер.
в. на рік . . . 10 кер.
за черг. року . . . 5 кер.
за місяц . . . 1.70 кер.

За границею:

за члн рік . . . 36 рублів
або 36 франків
на рік . . . 8 рублів
або 18 франків
Подати часо по 10 сер.

РУСНА

«Вересень ми очі і думи ми вересень: а не новельми місяця і шире не новельми, бо руски ми серце і віра руска.» — В Русанові писав М. Шахевич.

Висядуть у Львові що дні
коли родити і руски світло
о 2½ год. понодіть.

Редкації, адміністрації і
всесудній «Русанок» під
їм і в. Димитра (Хару-
щани). Експедиція місцеві
в Австрії Софоловського в
павше Гамма.

Урочисе звертає сканве
попереднє застереження —
Господарі! прохатимемо
вільні від порту. — Оголо-
шені вільні приймають
се по дн. 20 с. в стору-
жк. а в «Нарисах» 40 с.
від сторуж. Подати пре-
жати доноску по 30 стору-
жк. від сторуж.

Соціалістичні мрії і змагання.

(Копенг.)

Ми вказали спершу на мрії соціалістів, які в дійсності служать лише приманливими окликами для широких верств суспільства а в дійсності не дають ся перевести. Але до чого ведуть змагання соціалістів, виявив найкраще їх головний представник Жорє (Jaures) недавно на віч в привіт 6.000 людей. Становище сего визначного провідника соціалістів вельми zagrożене, тим то він бажаче собі ратувати, так далеко загнав ся у вислові своїх почувань, що зачуловнав навіть Гервего, одного з найкращіших соціалістів. Жорє бажав пояснити противнійській ухвали шуттардського конгресу і порівнюючи сей конгрес з мировою конференцією в Газі, сказав ось що:

«Елементарним обовязком робітників усіх країн є, взяти за слово всі правительства, що розправляють про міжнародний мир. Треба їм сказати, що не таке діло они за слабі. Коли поставе спір, то ви, дипломати, намагайте ся дійти до згоди. Коли не всїєте, то відкачте ся до арбітражі, а наколи сего не зробите, то ви є правительством нічменників, бандитів, розбійкач, а тоді пролетаріяты обовязаний повстати проти вас, проти вас звернути карабіни, котрі ви єму дали в руки. З тим відкликом до арбітражі міжнародної упростать ся всі справи. Не буде вже потреба розсіджувати, котре правительство є заціною стороною. Буде нею се правительство, котре відкаче арбітрацію. В так случаях уживемо карабіни, — не щоб переступити з ними границю, але щоб революційно повалити злочинне правительство.»

З останніх виборів вийшов Жорє вельми маленькою більшістю і можна сподівати ся, що упаде при найблизших виборах. На всякий спосіб після сєї парламентської промови соціаліста Жорє розбіє ся союз соціалістів з радикалами, котрі не думають в парламенті йти з соціалістами, а навіть багато приятелів давніших Жорє заявляє ся за тим, щоб зрівтати союз з противнисковим крилом сего сторонництва.

З нагоди сєї промови Жорє писав в свій журнал Temps ось що: На сї слова провідника соціалістичного Жорє остовпіли навіть такі люди, що звикли слухати найбільшійшій звороти а сї слова були для них справді громом з ясного

неба. Найбільші загорбі Гервеїсти не сподівали ся чогось подібного, мовчане здивовані випередили їх оплески. Отже сей Жорє, чоловік культури, виготованій ядром філософії і літератури, справний бесідник, що уміє панувати над своїм яком — зорсім якби найбільшійшій неостеса-агітатор партії, стає з цілим розмином по стороні найкраснійшої і злочинної анархії. Накликає він пролетарят до найбільшійшій зради краю, чогоз без мери гіршого від дезертирства супроти неприятеля — бо до скористаганя з агонії краю і з довіри, положеного на горожан краю на те, щоб вигнати нанести смертний удар тим самим оруджам, котре мало її захистити. Чи можна собі уявити щось підібнішого і соромнійшого? Чи вродні люди, котрі би поступили так, не вкрялиб ся в історійнічній соромом? Се буде великий скандал.»

Про ось саму справу пише знов Гігаро ось що: «Жорє, котрий розправляє про злочинні правительства, не бачить, що не може бути відліяшого і нічменнійшого злочинчу, як ся зрада. Ось до чого побоюване, щоб не видавати ся менше скрабним, як останній шарятан соціалістичний (Герве), довело чоловіка образованого, знаменитого бесідника парламентарного, міністеріялісту за чавіс Комба, — чоловіка, котрого molti люди найві вважали глибоким поетом. Остовпіли на хвильо соціалістичні слухачі, коли Жорє виголов сї погані звороти, від котрих весь край задрожить з обурення.»

Ось такі то змагання проводирів соціалістичних, котрими так одушевляють ся наші домородні прихильники і проповідники соціал-демократичні.

Пресов. Епископ о. С. Ортинський в Америці.

Вкінці дїждалась — пише америк «Свобода» в 36. ч. — Русини гр-кат. свого Епископа в Америці.

Дня 27. серпня, в полудне приїхав Епископ на кораблі «Кайзер Вільгельм II.» до Гобокен, де го повитав в імені комітету найстаршійшійшій свещеник о. Т. Обунієвич, На доку було присутних кільканайцять свещеників, представителів руских товариств і делегатів церков.

Около 4. години з полудня приїхав Епископ в товаристві комітету до церкви св. Юрія в Новім Йорку, де го дожидали сотки народу і около 40 свещени-

ків одітих в сьвітлі ризи. О. Чаплинський, як настоятель ново-йорської церкви, привитав в дверех Епископа короткими словами і передав єму ключі. По відслуженю молебня вступив на проповідницьку о. Корн. Лавринин, щоб від гр-кат. свещенства і народа повитати першого руского Владіку на америкацькій землі. О. Лавринин переказав коротко історію нашої церкви в Америці за 24 літ єї встанованя та при тим подав кілька різних примірів, як дуже кричливо відносилась тамошня рим-кат. ерархія до нашої церкви, обряду, свещенства і народу. Значить, що з приходом нашого Епископа, з тою дуже важною історичною хвилею, починаєть нова ера для нашої Церкви і если Епископ має дійсно нову епископску власть, то з помочю свещеників і народу можемо сподівати ся сьвітлої долі для нашої Церкви за морем. В відповідь за привіт сказав Епископ за престола коротку промову, вигукну наперед народ — а відтак звернув ся до зібраних свещеників, привитав їх сердечно як своїх братів і помічників в своїй тяжкій будучій роботі.

Описая вчером тою самого дня відбув ся обід в честь Епископа в готелю Nederland. В обід, чий як названо єго бенкетом, взяло участь звш 120 учасників, крім свещеників, відпоручників руских товариств (Союза, Своденія і Общества), та багато делегатів руских церковних громад з усіх сторін Зап. Держав. Першій промовою о. Кубец з Mahano City Pa. і по довшій промові він тоаст в здоровля Папи, як подяку, що лям Го волею приїшов руский Епископ на амер. Русь. Описая о. Чопей з Perth Amoy N. J., привитав Епископа в імені гр-кат. духовенства, желяючи єму прожити довгі літа в праці для Церкви. Після тою тоасту промови Епископа, а зміст єго промови був слїдуючий: Єго номінація наступила проти волі єї — і 12 кардиналів в Римі. Будучи в Римі зажадали дотичні власті, щоб він зрештитував з епископства. Він відіні с до своїх приятелів в Галиччї і ті порадили єму тепер не реанітувати, бо буде шше досить часу до реанітуції — если конче буде потреба. Він мовав не має нічого до страчени, а двері монастиря все стоять для него отвором. Привіз з собою любов до своєї рідній Церкви і свого бідного народу, а маючи в своїм характері рішучість і свільту занаятись, возьме ся до zorganizована диоцезії, котрої до тепер не має, а при помочи Божій і співучасті свещеників і любови народу має

надію, що его праця увінчає ся добримі успіхами. Перед ніяким перешкодами не думає уступити... Промову Епископа прийнято з одушевленнєм.

Описи поватна Пресвященного від імени руского народу і руских священників дуже гарно і сердечно о. Стефан Макар з Ansonia Conn. Були крім того еще тоасти зі сторони представителів — Общества, Соединенія і Союза, а якісні о. Лавриншия він тоасти в здоровья Еп. з Угоришия Фіриака і Валія за їх старання около крєованя амер. гр.-кат. епископства.

Не обійшлося однак, чого було було і сподівати ся, без маленького неприємного інциденту. Предсідатель Соединенія, Угрин, заговорив був дещо на тему партій і жаждав від Епископа, щоб їх більше вже в Америці не було. Розуміє ся, що таке жаждане клясти Епископа не можливе і Епископ в своїй відповіді заявив з притиском, що він син руского народу, начальник руско-кат. Церкви буде любити всіх тих дітей Церкви, котрі признають ся до рускої народности і є членами руско-католицької Церкви.

Слїдующего дня, в празник Успенія відслужив Епископ першу архирейську службу Божу в рускій церкві св. Юра в Новім Йорку. В асисті брали участь священники: бо. Лавриншия і Стефанович: двянасти: оо. Дмитрів і Добровтор. Хор ново-йорского «Бояна» співав претгарно. По скінченій службі Б. відчитав о. Н. Підгорецький грамоту посвяченя в Епископи о. Стефана Сотера Ортинського, а по доконавнн сего урядового акту, звернувшись ся Пресвященний до присутних священників і зазначивши, що про сїй факт, що Він є дійсно Архиреем, нема вже сумніву, пояснив, що в виду такого факту священники обовязані зложити своєму найвишшому начальникові поклін, так зване homagium. Між складаючими поклін своєму Епископові виділи ми — зауважує «Свобода» — і старенького о. О. Бушкєвича. По довершенні акті промовив Епископ до тисячок зібраного народу і в півтора-годинній, дуже популярній і краснорічній проповіді дав докази знаменитого проповідника.

Того самого дня вечером привітав Епископа ново-йорский «Боян» величавим концертом.

По скінченні концерту забрав слово Епископ, дякуючи сердечними словами організаторам і співакам за їх труди, і тим закінчив ся велике свято — свято привітання першого Владки руско-кат. Церкви в Америці.

Загальне віче католицької у Вірцбургу.

(Дальше).

Католицизм і університети.

Першого дня виготовив реферат про католицизм і університети професор шtrasбургского університету др. Шп па а. Політична і суспільна робота, гонорив він, занимала живо публичне житє німецьких католиків протягом цілого повоління.

Колик тепер висушено на бовише німецкого народу питання про образованя і людскій свѣтогляд. ... ми сего не злиаємо ся. Будемо хоробро бороти ся о народну школу, коли розходять ся о се, щоб там забезпечити вплив христіанскій церкви. Будемо також звертати бачність на університети, де розходять ся о вплив школи на свѣтогляд народу. Університети іменно впливають на все наше письменство і природні погляди, отже і на весь свѣтогляд.

Змаганя і впливи університетів протягом часу звертають ся шпораз більше проти нас. Треба сему завобити, але не напастися на інституцію, котру ми повоиня високо цїнити і їй пособляти, бо не можемо допустити до того, щоб наш нарід був впливовим впливам недочуених письменників, які ганять ся лише за цїкавими новостями.

Лише на університетах можемо здобути собі погляд про все сїястаноочасних наук, який повинен мати кожний, хто хоче впливати на свѣтогляд народу. Там одержуємо безнастанну понукку до дальшої і шпораз основнішої праці, бо університет є як живе єство. В его богатстві і силі житєвій мають участь не тільки професори, але й студенти одушевляють ся. Один славний богослов одушевляють пані Льву XIII єство німецьких університетів, як там всі виділи взаїмно на себе впливають. Тоді засьвітили ся очі пані і він промовив: Терп розумію, для чого так богато свѣтських людей в Німеччині бере участь в боротьбі о католицькій свѣтогляд в прилюднім житю і не живють лише для свого заводу.

Університети будуть отже нових для нас борців відготовляти і одушевляти, як довго не занйдіють. Они будуть самі приневодені задля свого значіння в народі і все всюди вести боротьбу з усіями недочутим. Якійсь час богато професорів пособляло навіть недочуту з неприхильностім для христіаньства. Відтак півняли они, що німецькій нарід прийняв з зволенем таку поверховну філософію, як Геґля, отже відозвало ся в них сумління, оден професор за другим став побивати Геґля і доти не спочали, поки ся небезчевна філософія не втратила поважаня між народом. В тім продїляя ся давній почин німецьких університетів, ділає дух середньовічної німецької universitas. Сиди заціпеніли раз духовому організмові, не дадуть ся в нім знов ослабити.

В усіх наших змаганях до образованя ми можемо покладати ся на університети. А можемо на них зовсім покладати ся, наколи будемо в них мали участь з належним впливом. Наші предки все те чинили, а німецькій католицизм збирав богаті плоди. Особливо важкий вплив сего відбив ся в історії в в часі XIX. столїтя. Ми повинні їти за прикладом предків наших і все робити, щоб скріпити христіанського духа на університетах. Оснагне се, коли поможимо чисдо католицьких учених і католицьких студентів, коли будемо звертати всю бачність на богословскі католицькі

відділи, котрі все ще яко замкнені цілості виділяють на духа університетів в розуміню нашого свѣтогляду. Треба пособити всім визначним літературним починам католиків, а передо всім повоиня ми дбати, щоб з підмогою часописній асугнішии христіанських ідей в університетах мала ся піддержку прилюдної опінії, яку ліберальне денвикарство дав иншим.

Тому повоиня денвикарство дальше розвинути ся, бо тут розходять ся передо всім о молодіж. В єї розвинути проявила ся критична хвиля. Давне студентське і корпорацийне житє її не вдоволяє вже. Молодіж вшїгда вже нових інтересів і доіріг і глядять поки що участі в суспільних змаганях, в діяльності сильній з робітниками. Деж она іх тепер наїде? Новажак німецькі католики перед двома генерациями відділили ся, щоб здвинити ся і організувати, назвали ся они знон до обораи і ожичленя давного христіанського і німецкого духа в нашім народі. Гадуку христіансько-німецької партії підняли вельми живо німецькі католики і надали христіанському робітничому рухови нової сили і розворсту на національних основах. Цейхаж же і католицькі студенти стануть борчими за христіансько-німецьку ідею, скоро она пробудить ся серед студентства. Идеалом німецьких католиків повинна отже бути участь в боротьбі німецької нації за можливість католицкого духа і католицкого одушевленя, щоб добре обєзпечити, а новий посів відговити. Сей ідеал повинен нам також присьвітлювати в боротьбі о наш свѣтогляд в будучині. Пенні надії в побуду христіанського свѣтогляду, в неохотність внутрішнього добра нашого народу, здєнені вірністю, будемо їти вперед і оснагне пенний успіх там, де ми все єго оснагли.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— Календар. В субот-у: руско-кат.: Рожд. Пр. Бог.; римо-кат.: Матея ап. — В неділю: руско-кат.: Иоанна; римо-кат.: Марвія. — В понеділок: руско-кат.: Милороди, Митр.; римо-кат.: Темкі діви.

— З Київя. «Рада» доносить, що брат ба. п. Івана Тобілевича, артист Панаас Сакаганський, вихід дия 16. с. м. з Київя до Александрова стрічати тіло небажника, що перевозить ся аза кордоу для похороненя в рідній кулю. — В сї прихильні Українцям київскій часописні а 17. с. м. присьвітляли памяті Карвєна Карого теплі і ширі старі.

— Перші конституційні загальні збори парцеляційного тов-а «Земля» відбудуть ся в середю дия 25. вересня о 4. год. по пол. в саяі Тув-о «Земля» Бєсїди, Ринок ч. 10 у Львові. — Тов-о «Земля» поставило собі за ціль переводити діляни, що стоять в званя або входять в обєм парцеляцій, а се: знакувати своїм членам відповідні ґрунти до кунца, старати ся о купців парцеляційних, посередитиши в інтересах парцеляційних між купуючими та продаючими, уділювати своїм членам технічній і правній помочі, уділювати кредиту на купно вельмі, купувати матки земоскі на

